

ved Loven af 19de Februar 1861; det Forslag, som er nævnt af Landbocommissionen, er meget fordeelagtigere for Bondestanden end det, som blev til Lov i 1861. I denne talrige Landbocommission var der en Fraction, hvortil det ærede Medlem, som nu har Sæde her i Tinget, nemlig for Skanderborg Amts 1ste Valgkreds (S. Jørgensen), hørte. Denne Fraction sagde, at et Middel til at fremme Selveiendom muligen vilde være at indrømme Godseieren, naar han afhændede 10 Tønder Hartkorn, Tiendedelen deraf, saaledes at han fik 10 Tønder Hartkorn fri for Fæsteforpligtelse, det vil sige, at han kunde tilkjøbe sig Gaarde, som ellers vare Fæstevang midergivne, til et Hartkornsquantum af 10 Tønder og saa drive dem, uden at være forpligtet til igjen at bortfæste dem, eller uden at afvente den Tid, da Fæstet ophørte. Forslaget fra denne Fraction af Landbocommissionen gif ikke ud paa at berøve nogen Fæster den Fordeel, som det Bangske Forslag tiltenkte ham; men Loven af 19de Februar 1861 tog Ordlyden af „Tiendedelen“ og sagde, at den tiende Gaard kan Godseieren inddrage under Hovedgaarden, og den gav Godseieren en meget større Frihed over denne Præmie med den tiende Gaard, end Landbocommissionen havde villet; thi Landbocommissionen vilde blot fritage for Fæsteforpligtelse, imedens Loven af 1861 tillader Godseieren at lægge Fæsteforden ind under Hovedgaarden. Dernæst vilde Commissionen ikke berøve nogen Fæster de Fordele, som Lovforslaget forudsætter, at der tilkommer den, medens Loven af 1861 netop berøver Fæsterne den Fordeel, der var tiltenkt dem af Landbocommissionen. — Jeg siger derfor, at denne Lovbestemmelse i Loven af 19de Februar 1861 ikke er nogen noget Gjenneførelse, men snarere en misforstaaet Udvikling af det Forslag, som maa antages at ligge til Grund for hele denne Tanke. (Rosenørn: Maa jeg bede om Ordet!) Man maa ikke misforstaae mig, som om jeg misbilligede, at der gaves Godseieren den Præmie, at han maa tage den tiende Gaard. Nei, jeg troer, at, er der nogen Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861, som har gjort nogen Gavn, er det netop den, at man

har stabt en Præmie for frivillig Overgang af Fæste til Selveiendom. Men det er mod det ærede Medlem af Minderetallet, at jeg fastholder, at det Lovforslag, som her ligger for, ikke er nogen splinterny Grundsætning, men at det ikke er Andet end en Conseqvent af, hvad vi have kjendt i vor Fæstelovgivning i over 100 Aar. Det er ikke saaledes, at man kan tage en Lov og paavise, at Fæsterne have en Ret til at faae en Deel af deres Fæstegaardes Værdi, naar de gaae over til Selveiendom; men vi have en Række Bestemmelser, som oplyse, hvorledes det har ligget i vor Regjerings Bewidsthed, at Fæsterne havde en Adkomst — enten man nu vil kalde det en juridisk eller en Billighedsadkomst — til at blive deelagtige i en Deel af deres Fæstegaardes Værdi, naar de gif over til Selveiendom. En saadan Anerkjendelse have vi haft flere Steder under Cnevoldsregjeringen og under Rigsdagens Bestaaen. Jeg skal tillade mig eksempelvis at henvise det ærede Medlem for Ribe Amts 2den Valgkreds til den bekjendte kongelige Resolution af 1ste Juli 1846 om, hvilke Regler det daværende Rentekammer havde at følge, naar der forlangtes Selveiendom paa Kronens Godser, paa Domainerne. Der siges der udtrykkelig, at en Trediedeel af Domainegaardenes Værdi skal betragtes som Noget, der tilkommer Fæsterne, og dette Princip er allertydeligt anerkjendt i denne kongelige Resolution derved, at der bestemmes, at, naar en Fæsters Efterladte ikke havde Raad til at kjøbe Gaarden ved Auction, skulde en Trediedeel af Kjøbesummen udbetales til de Efterladte. Naar altsaa — for at gjentage det — Kronen, Kongen solgte Gaarden til en Fremmed, saa skulde Fæsterens Efterladte have en Trediedeel af Kjøbesummen til Fordeling mellem sig indbyrdes. Jeg mener, at der dert factiff ligger — det er netop det Traditionelle, Traditionen i Retsudviklingen, som jeg her lægger Vægt paa — en Anerkjendelse af, at Fæsteren har Medieendomsret til Gaarden, og det er ikke Andet end en Abstrømning af en almindelig anerkjendt Sætning, at Fæstevangen er en af Bondestandens vigtigste Rettigheder, og dert understøtter jeg det ærede Medlem for Holbæk